

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 16/1976-8

Høring - Bedre læring for elever med stort læringspotensial

Saksbehandler: Helle Rafaelsen		Arkiv: A24 &13
Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
27/16	Ungdomsrådet	21.11.2016
41/16	Hovedutvalg for oppvekst og kultur	22.11.2016

Forslag til vedtak:

Rygge kommune legger fram sin høringsuttalelse som det fremkommer i saken.

Behandling/vedtak i Hovedutvalg for oppvekst og kultur den 22.11.2016 sak 41/16

Behandling:

Orientering ved rådgiver Helle Rafaelsen.

Leder Gerd Louise Myhre Molvig (Sp) fremmet tilleggsforslag:

«HOK ber om at viktigheten av fagdidaktisk kompetanse blir tatt med under 4.3»

Votering

Forslag til vedtak med tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

Vedtak i Hovedutvalg for oppvekst og kultur:

Rygge kommune legger fram sin høringsuttalelse som det fremkommer i saken med tillegg «HOK ber om at viktigheten av fagdidaktisk kompetanse blir tatt med under 4.3».

Behandling/vedtak i Ungdomsrådet den 21.11.2016 sak 27/16

Behandling:

Votering

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Vedtak i Ungdomsrådet:

Rygge kommune legger fram sin høringsuttalelse som det fremkommer i saken.

Forslag til vedtak:

Rygge kommune legger fram sin høringsuttalelse som det fremkommer i saken.

Saksorientering:

Ved kongelig resolusjon 18. september 2015 oppnevnte Regjeringen et utvalg for høyt presterende elever. Utvalget ble gitt følgende mandat:

«Skolen har etter opplæringsloven § 1-3 en plikt til å tilpasse opplæringen til den enkelte elevs evner og forutsetninger. Skolen har, og skal fortsatt ha, oppmerksomhet rettet mot elever som trenger ekstra støtte i opplæringen. Plikten til å gi den enkelte elev tilpasset opplæring gjelder imidlertid også elever som presterer på høyt faglig nivå, elever som har spesielle talent og elever som har potensial til å nå de høyeste faglige nivåene.

Utvalget skal vurdere forutsetninger, og foreslå konkrete tiltak, for at flere elever skal prestere på høyt og avansert nivå i grunnopplæringen og for at høyt presterende elever skal få et bedre skoletilbud. Utvalget skal vurdere og komme med anbefalinger om hvordan et variert og tilpasset undervisningstilbud for høyt presterende elever kan gis innenfor den ordinære opplæringen, men også vurdere særskilte pedagogiske tiltak spesielt tilrettelagt for gruppen eller enkeltelever. Utvalget må vurdere organisatoriske, pedagogiske, didaktiske, sosiale, juridiske og økonomiske forhold.

Som grunnlag for vurderinger og forslag skal utvalget utarbeide et kunnskapsgrunnlag basert på nasjonal og internasjonal forskning og erfaringer fra andre land som har flere høyt presterende elever.

Minst ett av utvalgets alternativer skal kunne realiseres innenfor dagens ressursrammer. Utvalget skal legge til rette for at representanter fra relevante organisasjoner og fagmiljøer får legge frem sine synspunkter, problemstillinger og innspill for utvalget. Utvalget skal avslutte sitt arbeid innen 15. september 2016.»

Utvalget, ledet av utdanningsdirektør Jan Sivert Jøsendal, leverte sin utredning NOU 2016:14 Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial, til Kunnskapsministeren 15. september 2016. Kunnskapsdepartementet sendte utredningen på høring, med høringsfrist 9. desember 2016.

Vurdering:

Rådmannen foreslår å strukturere kommunens høringsuttalelse i samsvar med oppbyggingen av NOU-en. Utvalgets innstillinger står i det etterfølgende i kursiv.

Kapittel 1 Utvalgets mandat, hovedbudskap og anbefalinger**1.1 Om begrepet høyt presterende elever**

Utvalget har valgt begrepet elever med stort læringspotensial mot mandatets betegnelse høyt presterende elever.

Utvalget mener deres begrep bedre dekker mangfoldet og heterogeniteten i elevgruppen utredningen tar for seg. Alle elever har et læringspotensial, men noen elever lærer raskere og tilegner seg mer kompleks kunnskap sammenlignet med jevnaldrende. I fgl utvalget er ikke nødvendigvis elever med stort læringspotensial høyt presterende, men de har et stort potensial for læring på ett eller flere faglige områder.

Rygge kommune støtter utvalgets valg av begrep da dette retter fokuset mot læringsbegrepet og ikke kun elevenes prestasjoner.

Elever med stort læringspotensial = 10-15 % av elevpopulasjonen
 Elever med ekstraordinært læringspotensial = 2-5 % av elevpopulasjonen

Det vi si at opp mot 20 % av elevpopulasjonen inngår i kategorien elever med stort læringspotensial.

1.2 Utvalgets hovedbudskap

1. Grunnopplæringen gir ikke elever med stort læringspotensial en tilpasset opplæring som gjør det mulig for dem å realisere sitt læringspotensial.

Rygge kommune støtter erkjennelsen av at det må utløses en handlingsplikt og felles vilje til å ville bli bedre. Rygge kommune støtter et systematisk forbedringsarbeid på nasjonalt og lokalt nivå som får konsekvenser for møtet mellom lærer og elev, og i all undervisning.

2. Skolene utnytter ikke handlingsrommet for pedagogisk og organisatorisk differensiering.

Rygge kommune støtter utvalgets tanker om at dette kan skyldes manglende regelverksforståelse, ulik tilsynspraksis eller en innskrenkende tolkning av handlingsrommet for tilpasset opplæring for elever med stort læringspotensial.

3. Utdanningssystemet nasjonalt og lokalt har behov for et felles kunnskapsgrunnlag for å iverksette forbedringstiltak på kort og lang sikt.

Rygge kommune støtter utvalgets faglige budskap når det skrives at elever med stort læringspotensial er en heterogen gruppe, og at utfordringene de kan oppleve, er svært ulike. Både faglige og sosiale problemer kan oppstå. Det trekkes fram flere alvorlige konsekvenser av at denne elevpopulasjonen (20 % av elevmassen) ikke blir sett og møtt i skolesammenheng:

Rygge kommune støtter utvalgetes formulering om at ulike behov må møtes med en opplæring som lar hvert barn realisere sitt potensial for læring, uavhengig av kognitiv kapasitet. Rygge kommune støtter også definisjonen om at læringsforutsetninger ikke er en statisk variabel.

Utvalgets definisjon - læreforutsetninger:

Læreforutsetninger for alle elever påvirkes av anstrengelse, arbeid og de relasjonene elevene inngår i, og potensialet for læring endres med tid, alder, motivasjon, opplevelser og erfaringer.

Rygge kommune støtter definisjonen om et dynamisk forhold, som innehar systemiske variabler. Elevenes læreforutsetninger må til enhver tid ses i fht de ulike relasjoner de inngår i. Dette betyr at elevenes forutsetninger for å lære ikke finnes statisk tilstede inne i elevene – slik det har lett for å testes ved standardiserte evnekartlegginger i form av f.eks. WISC. Dette er interessant da dette er en bredt brukt evnetest blant landets PP-tjenester, BUP-er og habiliteringstjenester.

Kapittel 2 Om utredningen og utvalget

2.6.1

Definisjon - Elever med stort læringspotensial

- *Trives best i et stimulerende og utfordrende læringsmiljø med mange varierte aktiviteter og handlingsmuligheter.*

Tidlige tegn kan være:

- *Nysgjerrige, tidlig og rask språkutvikling med et mer nyansert språk enn sine jevnaldrende*
- *Siden mange har en svært god hukommelse og lærer raskt, kan de ha et stort behov for oppmerksomhet og stimulering.*
- *I skolen trenger de færre repetisjoner og kan raskere forstå begreper innenfor «sitt» område enn hva jevnaldrende kan.*

Definisjon - Elever med ekstraordinært læringspotensial

- *Kan lære særdeles raskt og i mange sammenhenger ligge svært langt foran sine jevnaldrende.*
- *Kan tenke komplekst, er nysgjerrige og er gode på problemløsning.*
- *Generelt mer utholdende og bedre til å konsentrere seg over lengre perioder.*
- *Kan arbeide fra det abstrakte til den konkrete sammenlignet med jevnaldrende som ofte må starte med det kjente og nære før de kan utvide til det abstrakte.*

2.6.3 Fremragende læringsmiljø

Definisjon – Fremragende læringsmiljø:

Et fremragende læringsmiljø kjennetegnes ved at skolens ansatte motiverer og stimulerer til læring for alle elever gjennom undervisning av høy kvalitet, tilpasset opplæring og høye ambisjoner for elevenes læring.

2.6.4 Tilpasset opplæring

Til tross for at prinsippet om tilpasset opplæring har vært gjeldende i norsk skole i rundt 40 år, er det forskningsbaserte kunnskapen vi har om effekten relativt begrenset, og det varierer hvilket innhold som legges i begrepet. Det er få klare føringer for hvordan tilpasset opplæring skal håndteres, og politikerne overlater i stor grad til den enkelte skole å gi tilpasset opplæring et praktisk innhold.

Rygge kommune støtter utvalgets redegjørelse av prinsippet om tilpasset opplæring.

2.6.5 Spesialundervisning Tilpasset opplæring gjelder både for de som følger ordinær opplæring, og for de som får spesialundervisning. I den ordinære opplæringen har ikke eleven rett til noen særskilt tilrettelegging utover de ordinære rammene. Spesialundervisning er derimot en individuell rettighet eleven har i de tilfellene han/hun trenger ekstra tilrettelegging for å få et tilfredsstillende læringsutbytte.

I forarbeidene til opplæringsloven § 5-1 er det i en odelstingsproposisjon (Ot.prp.nr.46 (1997-98) eksplisitt uttrykt at retten til spesialundervisning ikke omfatter elever som har forutsetninger for å lære raskere eller mer enn gjennomsnittet. Innspill utvalget har fått, viser at det kan være uklart hvilken rett elever med stort læringspotensial har til spesialpedagogisk støtte. Basert på § 5-1 første ledd har elever med stort læringspotensial samme rett som alle andre elever til spesialundervisning, dersom de ikke kan få et forsvarlig utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

En praksis som utelukker elever med raskere progresjon fra å få nødvendig støtte grunnet det faktum at de har en raskere progresjon oppfatter utvalget som en feil forståelse og bruk av odelstingsproposisjonen. PPT trenger ressurser og kompetanse til å gjøre sakkyndige vurderinger og til å veilede skolen om elever som har stort læringspotensial og læringsutfordringer.

Rygge kommune støtter utvalget i at elever med stort læringspotensial kan falle inn under retten til spesialundervisning.

Kapittel 3 Kunnskap, forskning og erfaringer

2.7 Oppsummering og vurdering

Utvalget foreslår en ny definisjon av tilpasset opplæring.

«Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten slik at kvar enkelt får utvikla og utnytta læringspotensialet sitt.»

Rygge kommune støtter utvalgets forslag til endring av ordlyden i Opplæringsloven § 1-3

Kapittel 4 Læring for alle i et fremragende læringsmiljø

4.3 Oppsummering og vurdering

Rygge kommune støtter utvalget i at det er behov for mer kunnskap blant skoler og lærere om hva som fremmer læring for alle elever, og hva elever med stort læringspotensial har behov for. PISA-undersøkelsene viser bl.a. at elever som presterer på høyt nivå gjerne har mer utholdenhet for oppgaveløsning og bedre resultater knyttet til problemløsning, enn elever på lavere nivå.

Det at Norge har få elever som presterer på høyt og avansert nivå kan tyde på at det er behov for å arbeide med tilrettelegging av lærings situasjoner som fremmer elevenes motivasjon for å lære, og som styrker elevenes selvregulerte læring. Rygge kommune støtter at skal elevene få faglige utfordringer og jobbe med dybdelæring, er det nødvendig å tenke fleksibelt og nytt, både med tanke på pedagogiske metoder og på organisering av grupper.

Kapittel 5 Spesielt viktig for elever med stort læringspotensial

5.1.1 Identifisering og anerkjennelse

Rygge kommune støtter utvalgets innspill om viktigheten av tidlig å identifisere denne elevpopulasjonen.

Rygge kommune fremmer følgende momenter:

- I fht. dette skal skolene sammen med PPT klare å identifisere elevene. Målet må være i kunne ivareta elevenes behov innen det ordinære opplæringstilbudet, og ikke nødvendigvis tenke rett til spesialundervisning. Dersom skolen og PPT sammen skal identifisere disse elevene, fordrer det at PPT er tett på skolene i hverdagen og at det er en prioritert oppgave også for PPT.
- Det er behov for sentralt å tilføre landets PP-tjenester ressurser til å ivareta denne relativt store oppgaven (20 % av elevpopulasjonen).
- Det vil være en nasjonal utfordring å snu tankemønsteret hos landets PP-tjenester og landets skoler/skolemyndigheter hva gjelder at denne elevpopulasjonen skal prioriteres og settes i fokus slik at elevene får det opplæringstilbudet de har krav på.

Kapittel 6 Særskilte tiltak og handlingsrom

Rygge kommune støtter utvalget i at det er behov for et felles nasjonalt løft for å sikre felles tolkningspraksis hos skoleeiere, skoleledere og i fylkesmannsembetene.

Kapittel 7 Fremragende læringsmiljø gjennom profesjonssamarbeid

7.1 Ansvar, oppgaver og forventninger på alle nivå

Rygge kommune støtter:

- Utvalgets innstilling når de mener at en grunnleggende forutsetning for kvalitetsheving av skoletilbudet for elever med stort læringspotensial, er at alle nivåer i utdanningssektoren fyller sitt ansvarsområde og utfører tilhørende oppgaver.
- At det nasjonalt formuleres og kommuniseres tydelige forventninger til alle aktører – nasjonale myndigheter, skoleeiere, skoleledere, PPT, lærer og lærerutdanningene.

7.2 Tverrinstitusjonelt samarbeid

Rygge kommune støtter utvalget når det skrives at gjennom tverrinstitusjonelt samarbeid er det mulig å utnytte handlingsrommet, mulighetene og kompetansen som finnes på tvers av profesjoner i sektoren.

Rygge kommune vil påpeke at det er avgjørende at det bestemmes hvem institusjon som skal ha ansvaret i slike helhetlige og sammensatte skoletilbud. Nasjonale myndigheter burde se på dette forholdet og ikke la kommunene selv avgjøre dette. I så måte bør dette momentet drøftes mellom aktuelle departementer. Aktuelle institusjoner kan være: skole, Statped, kompetansesentre, PPT, BUP, bedrifter, foreninger, helsestasjoner

Kapittel 8 Økonomiske, administrative og andre konsekvenser

8.2 Oppsummering og prioritering

Rygge kommune støtter utvalgets anbefaling om at nasjonale myndigheter hvert fjerde år systematisk kartlegger og evaluerer effekten av tiltak for elever med stort læringspotensial.

Folkehelseperspektiv:

Ved tidlig å identifisere og tilrettelegge opplæringen for elever med stort læringspotensial, slik utredningen legger opp til, vil samfunnet kunne forebygge sosial-emosjonelle helseplager og frafall i den videregående opplæringen.

Lovhjemmel:

Opplæringsloven §§ 1-3, 2-1, 5-1, 8-1 og 8-2

Saksvedlegg:

NOU 2016:14 Mer å hente. Bedre læring for elever med stort læringspotensial.